

Norges Miljøvernforbund
Postboks 593
5806 BERGEN

Bergen 07.09.2026

Klima og miljødepartementet (KLD)
v/ Minister Andreas Bjelland Eriksen
Postboks 8013 Dep,
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Miljødirektoratet
v/ Hilde Singsaas, miljødirektør.
Postboks 5672 Torgarden,
7485 Trondheim
post@miljodir.no

Det må settes søkelys på bruken av FKT-midler – det treffer ikke forebygging og konflikt-demping, men heller jaktfinansiering og rovdyrutsettelse.

Ordningen med **tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT)** er i utgangspunktet etablert med et legitimt og viktig formål: å redusere tap av husdyr og tamrein til rovvilt og å dempe konflikter i lokalsamfunn som berøres av rovvilt. Dette er nedfelt i forskriftens § 1:

«Formålet med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive forebyggende tiltak for å begrense tap og skader som rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr i landbruket, samt konfliktdempende tiltak for å begrense ulemper for lokalsamfunn og andre grupper.»

I teorien skal altså ordningen bidra til **konfliktløsning, dyrevelferd og forutsigbarhet** for både beitenæringer og lokalsamfunn. I praksis fremstår imidlertid bruken av midlene – slik den dokumenteres i NIBIO-rapporten (2020), FKT-forskriften og konkrete tildelingslister fra 2013–2026 – som både **systematisk skjev, konfliktforsterkende** og til dels **udokumentert i effekt**.

Norges Miljøvernforbunds syn er at FKT-ordningen i dagens form i stor grad har utviklet seg til å bli en økonomisk motor for:

- tradisjonelt jakt- og rovviltuttak,
- støtte til aktører som aktivt arbeider for lave rovdyrbestander,

- og tiltak som opprettholder og forsterker konfliktlinjene, snarere enn å dempe dem.

Dette er faglig problematisk og politisk uheldig av flere grunner.

1. Hva slags «konflikt» er det egentlig FKT skal dempe?
2. Saksinformasjon er hentet fra NIBIO rapport 2020 - Vurdering av FKT-ordningen. VOL. 6, NR. 130, 2020.

I NIBIO-rapporten om FKT uttrykkes det svært tydelig, at begrepet *konflikt* ofte brukes forskjellig av partene. I internasjonal litteratur snakkes det om «human–wildlife conflicts», der både mennesker og dyr fremstilles som parter. NIBIO peker på at dette dekker over den egentlige konflikten:

«Konflikten står mellom de som arbeider for å øke rovdyrpopulasjonene og de som arbeider for å begrense dem. (...) I norsk rovdyrpolitisk sammenheng handler det grovt sett om konflikter mellom de som tar til orde for økt vern og de som av ulike grunner er skeptiske til rovdyr.»

Med andre ord:

- Konflikten er **mellom mennesker og interesser**, ikke mellom rovdyr og sau, og heller ikke mellom rovdyr og «lokalsamfunn» som sådan.
- FKT-midler plasseres inn i en konflikt der **naturvernorganisasjoner** og **vernesiden** står på den ene siden, og **beitenæringer, jaktinteresser og rovdyrmotstandere** på den andre.

Det avgjørende spørsmålet blir da:

Hvem får faktisk midler til «konfliktdemping», og hvilke typer tiltak defineres som konfliktdempende?

2. Dokumentert skjevfordeling – «konfliktdemping» som beite- og jaktstøtte

Tallene fra perioden 2013–2019 viser en samlet FKT-ramme på nær **500 millioner kroner**. Anslaget fra NIBIO er at kun rundt **14 %** går til tiltak som klassifiseres som «konfliktdempende», mens resten går til «forebyggende» tiltak. Men selv innenfor denne kategoriseringen skjuler det seg viktige nyanser:

- Minst **76 % av FKT-midlene** bevilges til forebyggende og konfliktdempende tiltak for **beitenæringene**.
- Midler til **undervisning, informasjon, forskning, organisasjonsdrift** og «andre tiltak» er blandet inn, men retter seg både mot beitenæringene og andre aktører.
- Drift av rovviltneemdene alene tar **om lag 15 %** av midlene – altså en betydelig andel som går til selve forvaltningsapparatet, ikke til konkrete tiltak i felt.

Konkrete tildelingslister fra senere år illustrerer det samme mønsteret:

- Store beløp går til **kommunale fellingslag, tilrettelegging for fremtidig skadefelling, kurs for kadaverhund, åtebuer til jervejakt, kompetanseheving for skadefellingslag** osv.
- Jaktorganisasjoner som **Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF)** får betydelige midler til «roviltprosjekt» og til tiltak som i realiteten har som mål å tilpasse forvaltningen til **jegernes interesser og jaktkultur**, inkludert ønsket om «jakt i hele ulvens utbredelsesområde».
- Verneorganisasjoner som **Naturvernforbundet, NOAH, Foreningen Våre Rovdyr** m.fl. får enten avslag eller marginale beløp, til tross for at deres tiltak typisk er genuint konfliktdempende – eksempelvis kunnskapsformidling, informasjonsdager for ungdom, seminarer og «Naturen og oss – rovdyrene i det norske landskapet».

Det gir i praksis følgende bilde:

- **FKT-midlene brukes i vesentlig grad til å støtte beitenæringer og jaktinteresser**, både gjennom «forebyggende» tiltak og gjennom tiltak som øker jaktkapasitet (skytekino, utstyr, fellingslag osv.).
- **Konfliktdempende tiltak på vernesiden blir systematisk nedprioritert eller avvist**, selv når de har åpenbar relevans for kunnskapsbygging og konfliktreducerende dialog.

Dette er etter vårt syn en **fundamental skjevhet** som undergraver ordningens legitimitet og intensjon.

3. Fra forebygging til systematisk rovviltuttak?

FKT-forskriften åpner for flere typer forebyggende tiltak med direkte tapsreducerende effekt:

- tidlig nedsanking, forsinket slipp, hjemmebeite, flytting til mindre rovviltutsatte områder,
- rovdyravvisende gjerder, vokterhund på inngjerdet beite,
- utvidet tilsyn og akutt tilsyn i konkrete skadesituasjoner.

Dette er i tråd med et faglig forebyggingsbegrep: **tilpasning av driftsform og beitebruk** for å redusere tap, innenfor rammen av vern av rovdyr.

Likevel ser vi at en betydelig del av midlene går til tiltak som ikke primært handler om å tilpasse driften, men snarere om å:

- **øke jaktkapasiteten** mot rovdyr (utstyr, kurs, fellingslag, åtebuer, sporingsprosjekter),
- **bygge opp infrastruktur for økt skadefelling og lisensfelling,**
- **og opprettholde svært lave bestander av rovdyr**, til tross for at de er rødlistede og under beskyttelse etter naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen.
- Skadefelling alene har mottatt om lag **151 millioner kroner** i perioden 2013–2019.

- Ekstraordinære uttak (bl.a. hiuttak av jerv, våruttak av bjørn) brukes som rutinemessige forvaltningsverktøy, ikke som reelle «unntak», til tross for kravene i naturmangfoldloven om at slik felling ikke skal true bestandens overlevelse og at det skal være vurdert «ingen annen tilfredsstillende løsning».

Bruken av FKT-midler kobles dermed direkte til en forvaltning som:

- **systematisk reduserer rovviltbestandene**, ofte helt ned mot eller under politisk fastsatte minimumsmål,
- **svært sjelden prioriterer ikke-dødelige tiltak** som funksjonelt vern, tilpasset beitebruk, vokterdyr, skikkelige rovdysikre innhegninger og flagging,
- og i liten grad tar inn over seg internasjonale føringer om **sameksistens, økologisk funksjon og langsiktig bevaringsansvar**.

4. Udemokratisk og ubegrunnet prioritering – rovviltnemndene og Statsforvalterne

Et gjennomgående poeng slik vi ser det, er at det såes tvil om **forvaltningsapparatets nøytralitet**:

- Rovviltnemndene og Statsforvalterne sitter i en **mellomposisjon**, og skal etter forskriften «bidra til å dempe konflikten».
- I realiteten fremstår de ofte som **part i konflikten**, med en tydelig slagside mot beitenæring og jaktinteresser.

Når:

- drift av rovviltnemndene tar en betydelig del av FKT-midlene,
- nemndene samtidig har ansvaret for å prioritere hvor stor del av potten som går til forebyggende versus konfliktdempende tiltak,
- og prioriteringene i praksis gir tydelig mest til jakt- og beiteorienterte løsninger, blir ordningen ikke bare skjev, men også **udemokratisk** sett fra vernesidens ståsted. Naturvernorganisasjoner må konkurrere om små midler mot store, veletablerte jakt- og beiteinteresser, ofte med **helt ulike premisser for hva som skal oppnås**.

Dette viser seg også konkret:

- Kurs og tiltak som kan innebære **problematiske dyrevelferdssituasjoner** (f.eks. bruk av visse hundetyper, aggressiv jaktmetodikk) kan få støtte under «forebyggende» tiltak, selv om dyrevelferdsloven og naturmangfoldloven skulle tilsi en helt annen vurdering av hva som er forsvarlig.
- Tiltak som å etablere **skytekinoer**, finansiere utstyr til lisensfelling eller styrke kommunale fellingslag, framstilles som «konfliktdemping» – mens de i realiteten er verktøy for å **øke uttaket av rovdyr**.

5. Faglig forsvarlig konfliktdemping – hva burde FKT-midler brukes til?

Sett opp mot forskriften og det overordnede målet om å sikre både beitenæring og levedyktige rovdyrbestander, er det etter vårt syn klart at FKT-midlene må dreies i en annen retning hvis ordningen skal ha faglig legitimitet:

1. Reell forebygging i drifta

- Prioritering av tidlig nedsanking, forsinket slipp, hjemmebeite, rovdysikre gjerder, vokterdyr og tilsyn – med krav om dokumentert effekt.
- Tilskudd knyttes til **konkret, etterprøvbar risikoreduksjon**, ikke til generelt «arbeid mot rovdyr».

2. Konfliktdempende tiltak som faktisk demper konflikt mellom mennesker

- Styrking av tiltak som **kunnskapsformidling**, dialogprosjekter, skoleprogrammer, lokale møteplasser der både vernesiden og beitenæringen deltar.
- Systematisk prioritering av prosjekter som **øker forståelsen for rovdyr, forvaltning og naturens egenverdi**, framfor prosjekter som primært mobiliserer til jakt.

3. Strengere skille mellom forebygging og rovviltuttak

- Skadefelling, lisensfelling og kvotejakt må finansieres og vurderes **utenfor** FKT-ordningen, og bare som unntak der vilkårene i naturmangfoldloven faktisk er oppfylt.
- FKT-midler skal ikke brukes til å **bygge opp jakt- og uttakskapasitet**, men til å redusere behovet for uttak gjennom tilpasning og forebygging.

4. Lik og rettferdig tilgang til konfliktdempende midler

- Naturvernorganisasjoner og forskningsmiljøer som jobber med sameksistens, økologiske verdier og kunnskapsbygging må få **reell tilgang** til FKT-midler, på like vilkår som jakt- og beiteorganisasjoner.
- Prioriteringen må være **transparant og etterprøvbar**, slik at det er mulig å se hvordan konfliktdemping faktisk vektlegges.

FKT - En ordning på kollisjonskurs med sitt eget formål?

Når man går gjennom forskriftsteksten, NIBIO-rapporten, Miljødirektoratets omtale og konkrete tildelinger, fremstår bildet tydelig:

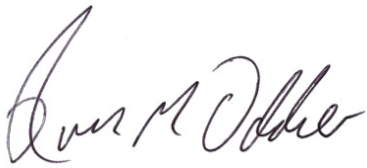
- FKT-ordningen er i dag i stor grad en **økonomisk støtteordning til beitenæring og rovviltuttak**, ikke en balansert ordning for forebygging og konfliktdemping.
- Konfliktdempende midler brukes ofte til tiltak som **ikke demper konflikt**, men snarere styrker den ene partens virkemidler i konflikten.
- Verne- og kunnskapsorienterte tiltak, som kunne bidratt til langsiktig konfliktløsning og bedre forståelse av rovdyr og naturmangfold, blir systematisk nedprioritert.

Norges Miljøvernforbunds faglige og politiske standpunkt er derfor:

- At **FKT-ordningen må gjennomgås og revideres grundig**, med utgangspunkt i naturmangfoldloven, dyrevelferdsloven og internasjonale forpliktelser (bl.a. Bernkonvensjonen og Naturavtalen).

- At midlene må omfordeles til **reell forebygging og genuin konfliktdemping**, hvor hensynet til rovdyras overlevelse, dyrevelferd og naturens egenverdi står like sterkt som næringsinteresser.
- At dagens praksis – der store deler av FKT-midlene i realiteten ender som **jaktfinansiering og beitestøtte** – er faglig uholdbar, naturvernfarelig skadelig og demokratisk problematisk.

Vennlig hilsen
Norges Miljøvernforbund

Ruben M Oddekav
Leder

Jon Bakke
Saksbehandler/jurist.